

Baròmetre 2018 | Resum executiu

La corrupció a Catalunya: Percepcions i actituds ciutadanes

Fitxa tècnica

Estudi fet sobre una mostra (representativa de la població amb ciutadania espanyola resident a Catalunya) de 850 enquestes telefòniques amb afixació proporcional a majors de 18 anys, durant els dies 5 a 31 d'octubre de 2018.

La percepció dels nivells de corrupció

El 71,9% de la ciutadania considera que a Catalunya hi ha molta o bastant corrupció mentre que el 24,4% considera que n'hi ha poca o gens. Per sexes, les dones (76%) tenen la percepció que hi ha més corrupció que els homes (67%).

Constatem un descens continuat en la corba de la percepció, (des del seu punt àlgid el 2014, amb un 82,3%, i un 74,2% el 2016). (Pàg. 13¹).

Comparativa 1.1.²

Tot i així, un 81,3 % dels enquestats considera que la corrupció a Catalunya és un problema greu o bastant greu. (Pàgina 14).

Comparativa 1.2.

La dada sobre la percepció subjectiva de variació confirma aquesta millora relativa en la tendència ja que els que creuen que la corrupció ha augmentat són del 30% (respecte el 34,6% de l'onada anterior). (Pàg. 15). *Comparativa 1.3.*

Pel que fa al contacte personal i directe amb la corrupció pública (abús de la posició pública en benefici privat): el 30% respon haver

¹ La indicació del número de pàgina correspon a l'**Informe de resultats**.

² La indicació correspon a la **Comparativa de resultats**.

vist conductes impròpies al lloc de treball (un increment significatiu respecte el 12,8% enregistrat el 2016); el 22,9% criteris inapropiats en l'aplicació de la norma; el 22,5% afavorir familiars, amics, empreses o a un mateix (per un 31,8% el 2016); el 12,2% acceptació de regals; el 4,2% acceptació d'un suborn. (Pàg. 11).

Si destriem a qui s'ha vist dur a terme les anteriors conductes observem que al sistema sanitari és on més s'ha presenciat l'afavoriment de familiars, amics, empreses o un mateix, de la mateixa manera que l'acceptació de regals. A l'administració local és on s'observa, en major mesura, el seguiment de criteris inapropiats en l'aplicació de la norma i les conductes impròpies al lloc de treball. En el cas dels suborns és en l'administració de la Generalitat i en els ens locals on es concentren més casos (del reduït percentatge total observat, un 4.2%). (Pàg. 12).

La ciutadania

Un 76,4% pensa que els catalans són molt o bastant honestos, mentre que el 17,9% considera que ho són poc o gens. (Pàg. 17).

El 78,5% considera que els catalans en general compleixen les lleis molt o bastant, el 17,9% creu que poc o gens. (Pàg. 18).

Pel que fa a les possibilitats de la ciutadania d'involucrar-se en la lluita contra la corrupció (dada introduïda en el qüestionari d'enguany): un 36,1% creu que el més efectiu que pot fer és denunciar la corrupció; un 30% confia en el vot per candidats nets o partits que prometin una lluita eficaç; altres opcions són associar-se o recolzar organitzacions anticorrupció (17,2%) o fer difusió pública del problema (12%). (Pàg. 19).

Concepte de corrupció

Entre les conductes més tolerades el 17,7% dels enquestats accepta (molt o bastant) que un alt càrrec admeti com a regal una caixa de vi, un 11% que una persona que treballi al sistema sanitari públic ajudi un familiar a saltar-se una llista d'espera i un 8,5% tolera (molt o bastant) el nepotisme (que un càrrec polític contracti un amic íntim per un lloc de confiança). L'acceptació de diners per part d'un funcionari per agilitzar un tràmit és una de les conductes amb menor conformitat (un ínfim 0,7% ho considera molt acceptable). (Pàg. 7).

La conducta que més justificació rep segueix sent, com en anteriors edicions, empadronar un fill a casa els avis per tal que l'acceptin a l'escola desitjada (28'2%), seguida de trucar un metge amic per saltar-se la llista d'espera (22,7%) o no pagar l'IVA corresponent (12,9%). Inflar el CV és considerat poc o gens acceptable per una ampla majoria (91,8%) mentre que copiar en un examen és reprovat per un 90,8% (que ho considera poc o gens acceptable). Passar

factures personals com a despeses de feina o quedar-se una cartera amb diners són les conductes llistades que mereixen una justificació menor, a parer dels enquestats (només un 1,3% les considera molt justificables). (Pàg. 8).

Les conductes identificades com a corruptes per un major percentatge dels enquestats són: que una persona aprofiti el càrrec públic per a un benefici privat (95,5%), que un empresari pagui per obtenir un contracte públic (94,2%) o que un polític voti un projecte per afavorir l'empresa del fill (92,7%). Que un ex-alt càrrec utilitzi els seus contactes per influir en decisions polítiques no ho considera corrupte el 9,9%. Acceptar regals d'un proveïdor és considerat corrupte per un 53,6% quan ho fa un directiu privat i per un 76% quan ho fa un càrrec públic. (Pàg. 9).

La política

En el supòsit que el partit que es voldria votar es veïés afectat per un cas de corrupció, per bé que durant el mandat hagués aconseguit disminuir l'atur i millorar la situació econòmica, un 23,5% respon que el continuaria votant, un 43,2% votaria un altre partit, mentre que un 14,6% s'abstindria i un 13,3% votaria en blanc (xifra que el 2016 era d'un 10,9%). (Pàg. 21).

A la pregunta sobre el motiu dels candidats per presentar-se a unes eleccions els enquestats assenyalen el poder i la influència que s'obté a través del càrrec (opinió del 37,2%, envers el 34,5% de 2016); seguit de l'enriquir-se personalment (21,6%); de la possibilitat de defensar els interessos dels ciutadans (20,9%, dada que el 2016 era del 16,8%); i, en darrer terme, de lluitar pels seus ideals i els del partit (17,4% enfront el 20,6% de 2016). (Pàg. 22).

El 87,5% dels enquestats consideren que els polítics no fan el que toca per lluitar contra la corrupció (increment significatiu envers el resultat de 2016, un 82,5%). El 55,1% dels enquestats considera, per la seva banda, que els ciutadans normals poden influir en la lluita contra la corrupció mentre que el 44,1% respon en sentit contrari. El 72,5% observa manca de transparència en les decisions públiques (69,1% el 2016). Un ampli percentatge és crític amb el retiment de comptes (el 89,8% considera que els polítics no donen prou explicacions sobre la seva gestió (percentatge del 84,6% en l'anterior edició). El 82,9% percep vincles massa estrets entre negocis i política. (Pag. 23).

Puja lleugerament el percentatge que creu que els partits polítics es financen il·legalment: el 51,9%, mentre que el 2016 la xifra era del 48,1% (pàg. 24). Un 81% creu que rebre finançament privat influeix en les seves decisions posteriors quan són al govern (Pàg. 25).
Comparativa 3.2.

Pel que fa a la percepció d'honestedat dels càrrecs polítics a Catalunya la població està dividida: un 42,6% considera que són molt o bastant honestos, mentre que el 54,2% els troba poc o gens honestos (Pag. 26).

Les administracions públiques

El servei públic on es considera més estesa la corrupció és el de les obres públiques (83,7%), en segon lloc l'urbanisme (78,3%) i en tercer lloc la justícia (65,3%). Respecte el 2016 es manté la ordinalitat, tot augmentant els percentatges (81,4%, 72,8% i 56,4%). (Pàg. 29).

Les entitats financeres i els partits polítics (apreciació d'un 82% i 82,7% respectivament), seguides dels mitjans de comunicació (60%), són les institucions on es considera més estesa la corrupció. En tots ells la percepció ha pujat respecte l'onada anterior. Les universitats ocupen el darrer lloc, tot i que el percentatge es dispara (des d'un 20,4% el 2016 fins l'actual 30,3%). (Pag. 31). *Comparativa 4.1.*

L'activitat pública en què la corrupció està més estesa, segons els enquestats, és en els contractes públics (76,7%), en la concessió de llicències i autoritzacions (68%) i en les subvencions a entitats (66,5%). Es constata, així mateix, cert augment en la percepció general. (Pàg. 31). *Comparativa 4.2.*

El 67,8% de les persones enquestades està poc o gens d'acord en que els nomenaments en l'administració pública es basen en el mèrit i la capacitat (64,5% el 2016). (Pàg. 23). *(Comparativa 4.4)*. El 68% creu que les administracions públiques tracten de forma privilegiada les persones i entitats afins al govern. (Pag. 33). Per obtenir alguna cosa de l'administració o d'un servei públic la ciutadania acceptaria abans fer un favor (un 17,2% respon molt o bastant) que fer un regal (6,3%) o donar diners (1,7%). (Pàg. 28). *Comparativa 4.3.*

Creix una mica el percentatge de població enquestada (fins a un 69%) que considera que, a Catalunya, el personal al servei de l'administració és molt o bastant honest (el 2016 ho creia un 66,5%). (Pag. 32). Es constata la tendència sostinguda a l'alça d'aquesta percepció des de 2012 (54,2%). *Comparativa 4.4.*

Les empreses i els mitjans de comunicació

El 59,2% considera que la corrupció està molt o bastant estesa en les empreses privades. (Pàg. 30).

El 80,5% considera que les relacions entre els càrrecs públics i els grups d'interès no són prou transparents. (Pàg. 35).

El 66,2% considera que la informació que ofereixen els mitjans de comunicació sobre els casos de corrupció és poc o gens objectiva (percepció que el 2016 era del 69,5%). (Pàg. 36).

Transparència i conflictes d'interès

La majoria dels catalans/anes (el 54,8%) opina que les administracions públiques són poc o gens transparents (Pàg. 40), malgrat cert progrés en relació amb el resultat de 2016 (58,5%) i una tendència sostinguda creixent d'aquesta dada des de 2010 (71,6%). *Comparativa 6.1.*

En el supòsit que un ajuntament es negués a lliurar informació la reacció preferent seria esgotar totes les vies possibles, inclosa la judicial (35,1%); en segon lloc, posar una queixa a la bústia (32,1%) seguida de posar un recurs administratiu (28,6%) i, finalment, denunciar-ho via les xarxes socials o els mitjans de comunicació (19,1%).

La resposta ciutadana evidencia un progrés significatiu en la determinació d'accedir a la informació, en relació a les dades del 2016 (en què la queixa a la bústia només era contemplada per un 22,8% o el recurs administratiu per un 18,8%). (Pàg. 38). *Comparativa 6.2.*

Tenir alguna cosa a amagar és la primera raó que la ciutadania albira quan una institució no dona la informació que se li demana (43,4%, enfront el 38,6% que triava aquesta resposta el 2016). Per un 32,9% el motiu és perquè és costós i complicat i per al 25,6% ho és el saber que no hi haurà sanció. Només un 9,3% ho atribueix a que la gent demana coses absurdes. (Pàg. 38). *Comparativa 6.3.*

El principal motiu que podria portar un servidor públic a afavorir els interessos privats per sobre l'interès general són els interessos econòmics propis, a criteri d'un 34,4%; en segon lloc, les expectatives d'obtenir un bon càrrec després de passar pel servei públic (30,4%). Les dificultats econòmiques personals són la raó escollida pel 14,1% seguides de les relacions familiars, amistats o personals (10%). (Pàg. 41).

Assoleix el 90% (versus el 86,2% de 2016) la creença en que el patrimoni i l'activitat econòmica dels càrrecs públics hauria d'estar controlat per un organisme independent. D'aquest, un 68,9% fa extensiva la consideració a la família del polític. (Pàg. 42).

La lluita contra la corrupció

La reacció d'institucions i de partits quan hi ha indicis de corrupció que afectin un dels seus càrrecs públics hauria de ser, a parer d'un 86%, apartar-lo de les seves funcions mentre que un 10% s'inclina per mantenir-lo fins que hi hagi sentència.

Gairebé la meitat (48,2%) de les persones interpellades identifiquen com a principal escull per denunciar un cas de corrupció del qual tenen coneixement la dificultat de reunir proves (envers el 34,6% de 2016). La por a les represàlies és el següent motiu adduït (30%, envers el 16,4% de 2016). La falta de resposta del sistema (el responsable no serà castigat) és l'opció triada per un 26,9% i no saber on denunciar per un 17,4%. Es dispara, en conjunt, la identificació de motius aliens a la voluntat del denunciant. (Pàg. 45).

L'índex de confiança en les institucions per lluitar contra la corrupció l'encapçala la policia (amb una mitjana de 6,1), seguida de les ONGs i altres associacions (6); els mitjans, la premsa i els periodistes (5,3) i en darrer lloc la justícia (5). (Pàg. 47).

L'Oficina Antifrau és coneguda per un 67,5% de les persones enquestades, amb un indicador de confiança d'un 5,9 de mitjana. (Pàg. 46 i 47).

Ribes 3
08013 Barcelona
T +34 935 545 555
bustiaoac@antifrau.cat